

„Vyšehrad - Lughnasadh '98“

Výstava „Vyšehrad - srpen '97“, nesená inspiračním tématem „Staré, nejstarší a jiné pověsti české očima současníků“, tedy skončila.

Již při jejím průběhu se potvrdilo, že původní představa možnosti dlouhodobějších aktivit na tomto starobylém místě je reálná. Dobrovolné vazby k projektu, na které přistoupili zcela svobodně umělci z nejrůznějších stran spektra tvůrčího zaměření i věku, se totiž ukázaly být dostatečně silné, myšlenka dostatečně nosná. Po skončení výstavy většina z 35 účastníků si přeje další pokračování, další sympatické posily z řad umělců zatím váhajících se hlásí samy od sebe, odborní sympatizanti svou morální podporu slibili již dnes naplno. Co se týče zájmu diváků, jimž byl projekt nabídnut především, je stav 6.000 návštěvníků v měsíci srpnu prý vyšehradským rekordem.

Spojení současné umělecké tvorby s naší mýtickou prehistorií ve zdech bájného Vyšehradu však ukázalo i něco nadmiru cenného, co nebylo zatím příliš patrné: Vyšehrad není jen pouhou pasivní kulisou, pouhým skalnatým výběžkem nad řekou, zesponu omílaným jejími vodami a svrchu událostmi, které čas odplavil neznámo kam. Vyšehrad není jen místem odpočinku mrtvých, okázalou hrobkou zakonzervované minulosti. Je schopen být oporou tvořivého života i dnes. Jestliže sám život je výslednicí na průsečíku tří časů, působících naráz, neodděleně a ve stejné chvíli, pak Vyšehrad, inspirující současnost svou minulostí, je tím místem, odkud naši budoucnost můžeme spatřit s patřičným nadhledem, stojíce přitom na opravdu pevném podloží.

Symbolika, spojená s oslavou svátku Lughnasadh, má také svůj trvalý význam. Ukazuje, opět názorně, na odvěký fakt, že žádnou zemi si nelze nikdy nikým přivlastnit natrvalo. Rozhodující bylo, je a bude vždycky jediné: množství sil. Nikoliv však sil k držení, to jsou síly neplodné, ale sil - schopností zem zúrodnit, zkultivovat, srůst s ní. Ten, kdo to nedokáže, má prostě smůlu, neboť země nikdy nemilovala impotenty. Zem byla, je a bude vždy silnější, než člověk a když se jí tento stane nepohodlným, umí se ho zbavit rychleji, než si to sám stačí uvědomit. Má k tomu totiž mnohem víc času než on. Keltové toto věděli velice přesně a proto se zemi nikdy nesoutěžili. Naopak, snažili se od ní naučit velice pozorně vše, co jim ona mohla v míře jejich stále se zvětšující chápavosti sdělit. Svátek Lughnasadh byl každoroční prověrkou toho, o kolik zase pokročili. Více než tisíc let trvaly na našem území tyto oslavy poznání, nikoliv pouhé barbarské veselice, jak se nám jini ve své vševědoucečnosti posledních jiných tisíc let snažili namluvit. Kdyby však jen to. Oni ve jménu lásky ty barbary přímo vraždili. Staré přísloví říká: za dobrotu na žebrotu. Přesně to platí o Keltech, kteří zůstali po likvidačním tlaku Římanů na našem území a učili dobrým mravům a nejrůznějším praktickým dovednostem nejprve přicházející Markomany (na jejich žádost), pak další Germánské kmeny a nakonec i Slované, kteří toho po odchodu ze služeb Langobardů v Panónii kromě drsných způsobů opravdu moc neuměli. Přesto všechno keltský duch z naší země zcela nezmizel. Dědictví ducha má totiž odnepaměti trvalejší platnost než železo nebo kámen. V Čechách po Keltech zbyly například typicky české pohádky. Dále pak poměrně

významný genetický fond, na první pohled málo viditelný, ovšem nepochybně prokázáný nejnovějším vědeckým výzkumem, jehož čerstvé výsledky byly poprvé zveřejněny jinde než v odborném tisku, v katalogu výstavy „Vyšehrad - srpen '97“. Podle nich si můžeme být jisti, že z našeho území se nevytratil v průběhu posledních dvou tisíců let nejen keltský duch, ale ani jeho nositelé. A pak tu máme známou postavu čerta, pracujícího za pomoci ohně pekelného, neboli typického keltského kováře, chemika, hutníka a vědce starověku v jedné osobě. Ten skutečně dokázal v nedotčené, panenské krajině najít železo, cín, měď či zlato, vytěžit ho ze země, zpracovat a vytvořit z něho meč, kopí, srp, radlici, náhrdelník či jiné šperky. Tyto šperky dokázal smaltovat a jinak zdobit, neboť byl též přímo ukázkovým renesančním umělcem. A to již dávno před začátkem letopočtu, kdy se s ním jen Héfaistos mohl měřit. Pocházeli totiž oba ze stejné babylonské školy. Také hlavní roční svátky po Keltech zbyly. Zejména Masopust a Dušičky. S prvním květnem to bylo poněkud složitější: místo původních oslav začátku léta, při nichž oheň byl nezbytnou součástí, později někdo v předvečer páčil čarodějnice (opět původně typické keltské vědmy, bylinkářky, mastičkářky, ranhojičky a věštkyňe), někdo se, spalován ohněm lásky, miloval, neboť začal lásky čas, někdo slavil svátek práce.

A Lughnasadh? Začátek sklizně? Ten pil krev již cisaři Augustovi, který se narodil 1. srpna. A tak v městě Lyonu, tehdejší Lugdunum, sídle boha Luga, rozhodl, že napříště se bude měsíc srpen nazývat na jeho počest August. A bylo to. My však zůstaneme u srpna, jako měsíce sklizně prací, které se urodily v předešlém roce, i když srp, jako jeden z typických keltských vynálezů, nebudeme z pochopitelných důvodů zdůrazňovat. Proto se přikloníme spíše k výstižnému názvu Lughnasadh i proto, že v této době byly zásadně zakázány jakékoliv rozbroje. Prakticky to můžeme dokázat tím, že se všichni společně sejdem 31. července v den vernisáže a budeme se radovat nad tím, že jsme se sešli. To je tedy Lughnasadh. Měsíc tolerance. Nejen v umění, ale i v životě.

Téma příští výstavy - „Vyšehrad - Lughnasadh '98“ tentokrát zní:

„Mýty, báje a pověsti zůstávají. To jen lidé přicházejí a docházejí a s nimi vnímavost k jejich poselství.“

Po tom, co bylo řečeno, není úkol vůbec lehký. Předpokládá totiž začít úplně od samého začátku. Jakže to bylo s páterem Brianem v krásné povídce Ray Bradburyho „Automaty pro radost“, když schoulen na židli poslouchal v rádiu vypuštění rakety do vesmíru? „Čekal na hromový zvuk. Čekal na oheň. Čekal na výbuchy a na ten hlas, který učí nesmyslnou, podivnou, divokou a zázračnou věc: Jak počítat zpátky, stále pozpátku ... k nule.“

1. října 1997

Josef Ryzec
autor projektu